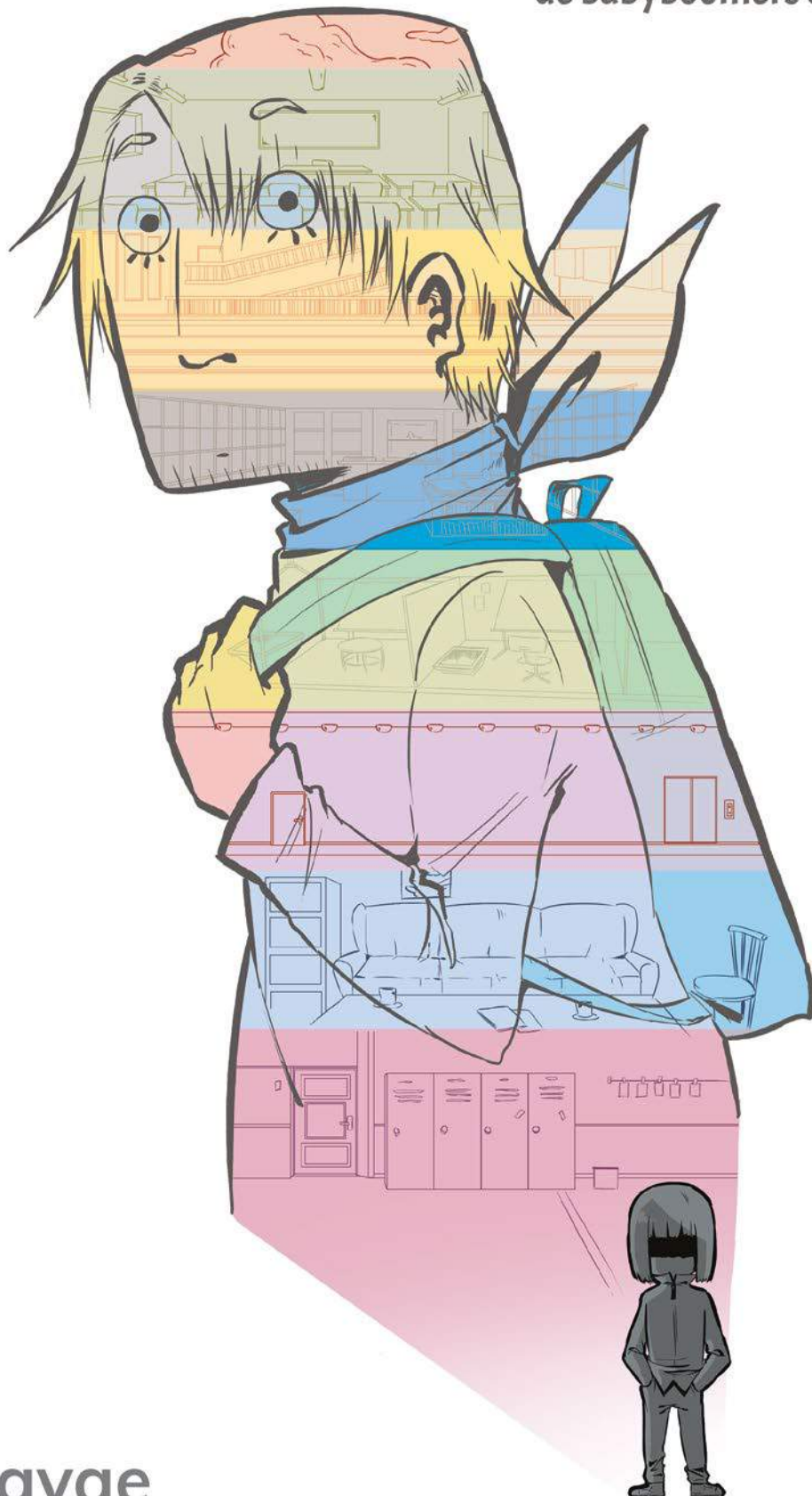

DE TOEKOMST VAN DE STRIP

Wie gaan er nog Europese strips lezen als
de babyboomers dood zijn?

Tim Layae

Tekeningen en tekst: Tim Layae
Tekstredacteur: Marq van Broekhoven
Dit project sponsoren?

Alvast bedankt!

Deze uitgave is digitaal ter beschikking gesteld door
Stichting Debutantenfonds Beeldverhaal.

www.stripfonds.nl

Deze uitgave is mede mogelijk gemaakt met de steun van
het Pictoright Fonds,

en mede mogelijk gemaakt door de 9e kunst.

www.9ekunst.nl

Meesterproef
HBO Bachelor Comic Design
ArtEZ hogeschool voor de kunsten in Zwolle

© 2020

De toekomst van de strip

Wie gaan er nog Europese strips lezen als de babyboomers dood zijn?

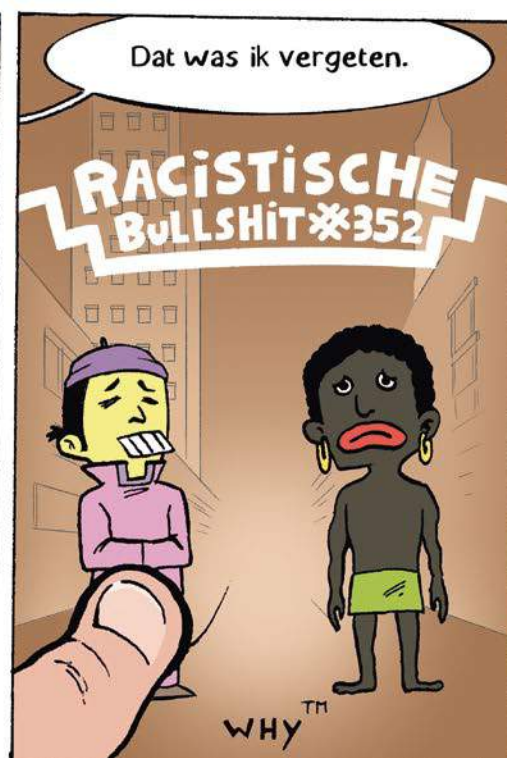

Ha ha,
oh wauw!

Dat ze die
nog hebben,
zeg!

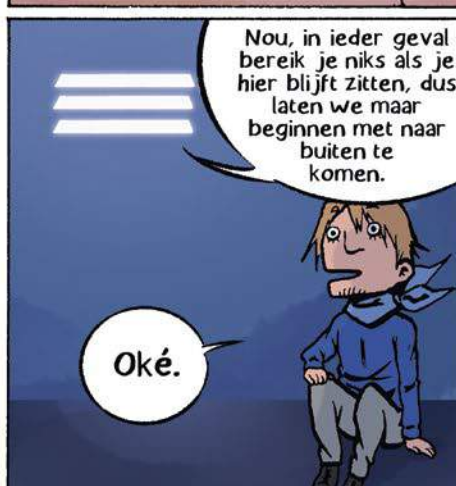
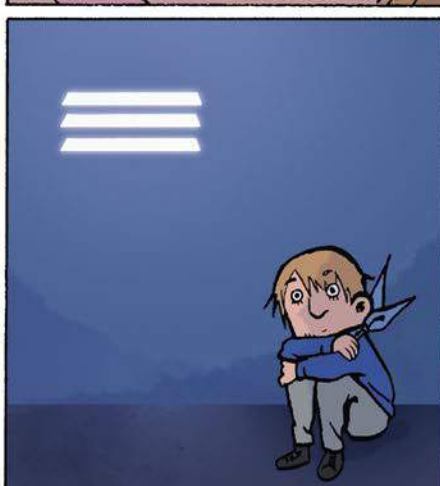
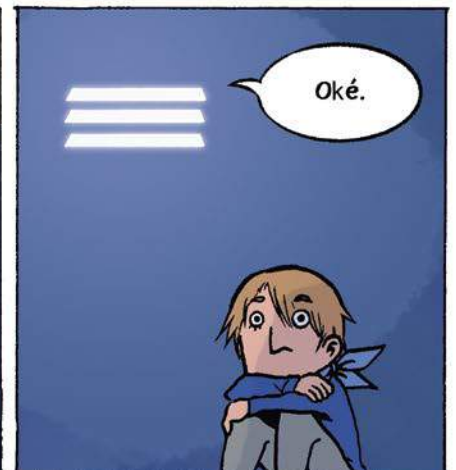
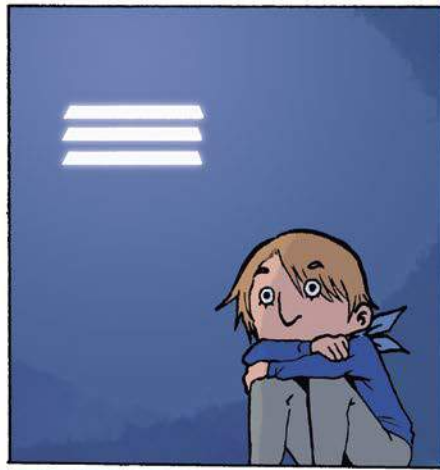

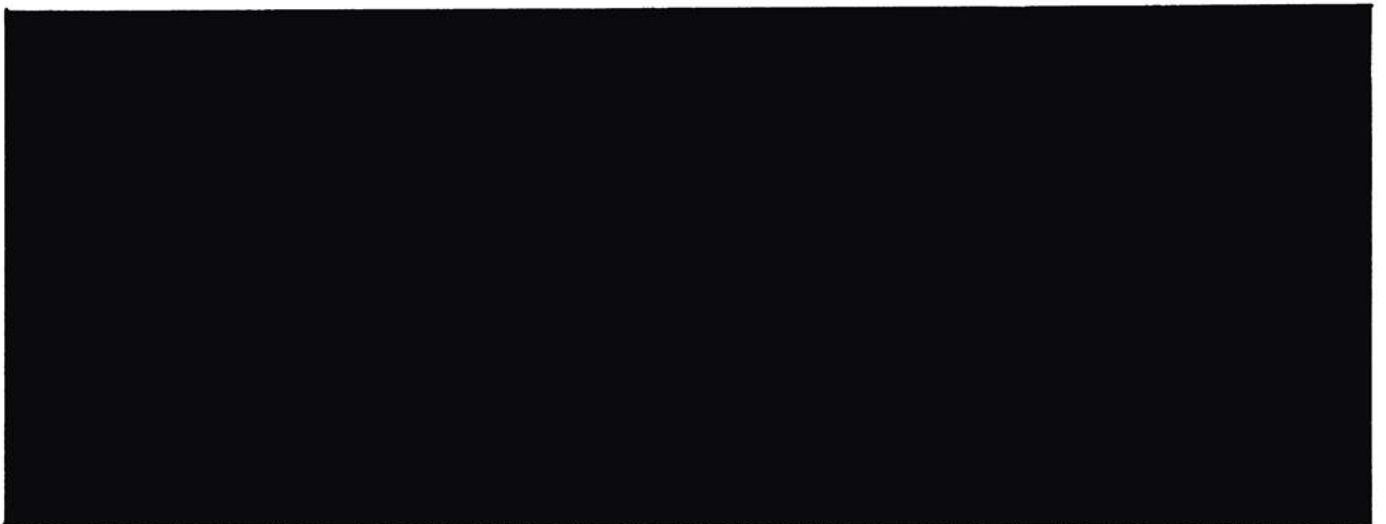
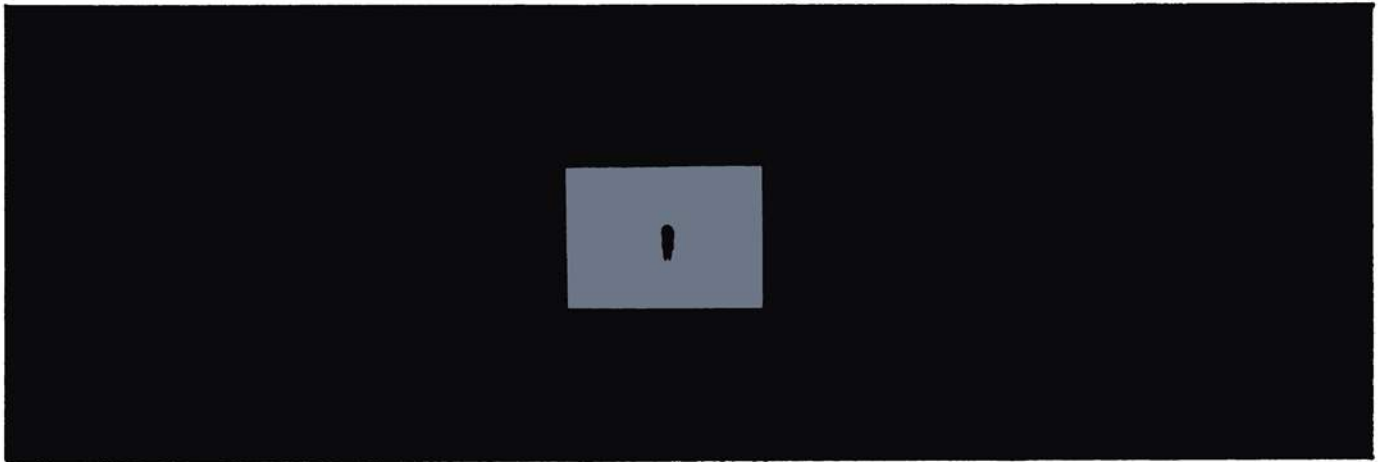
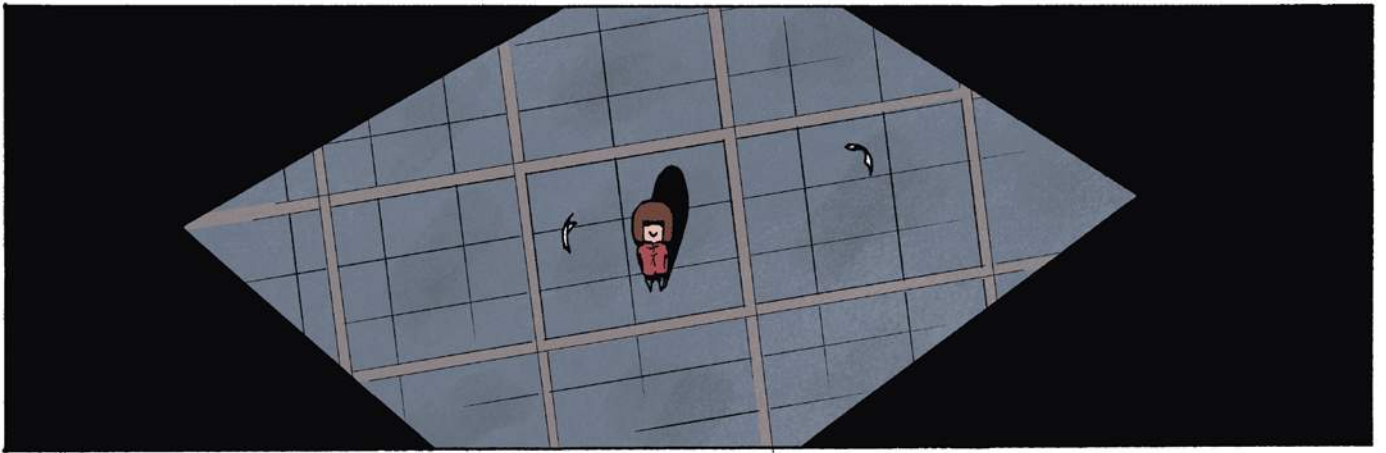
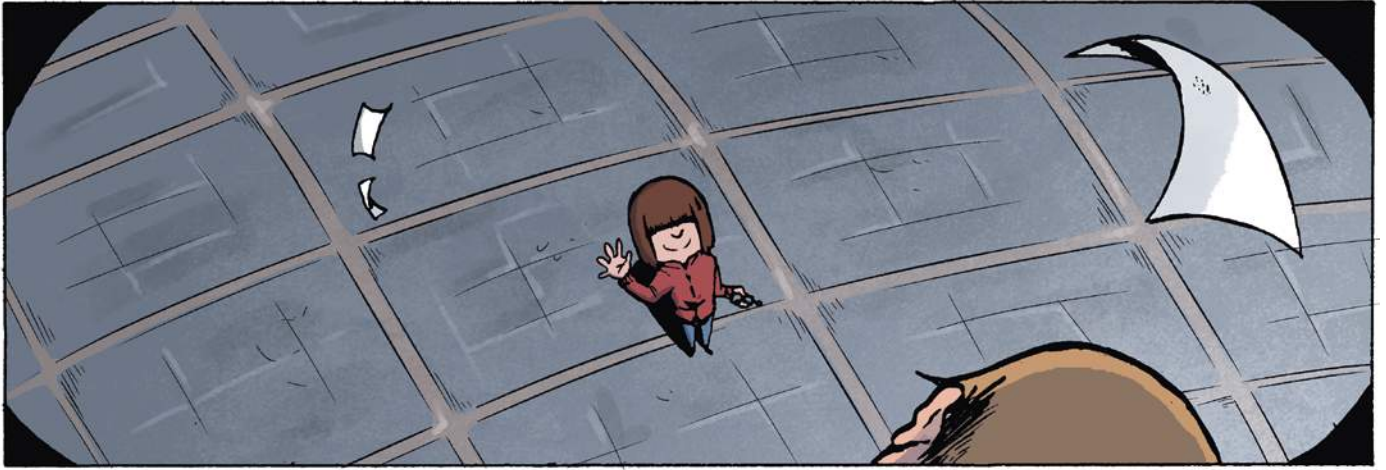
HOOFDSTUK 1

BEGANE GROND

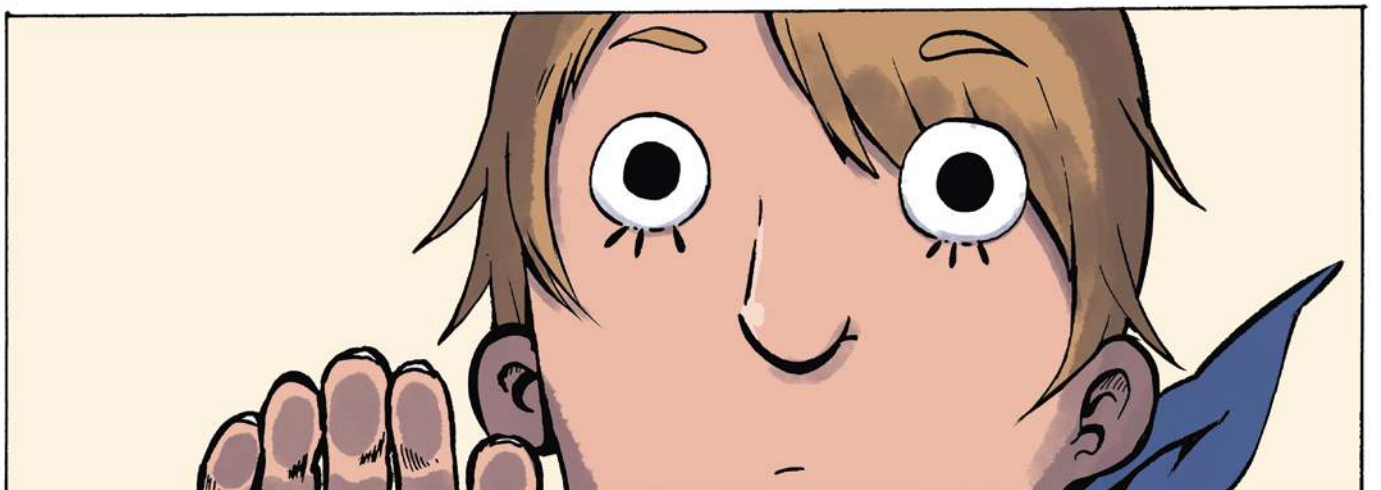
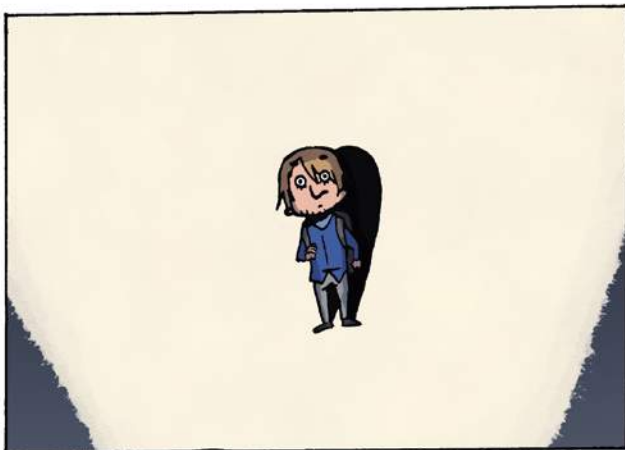
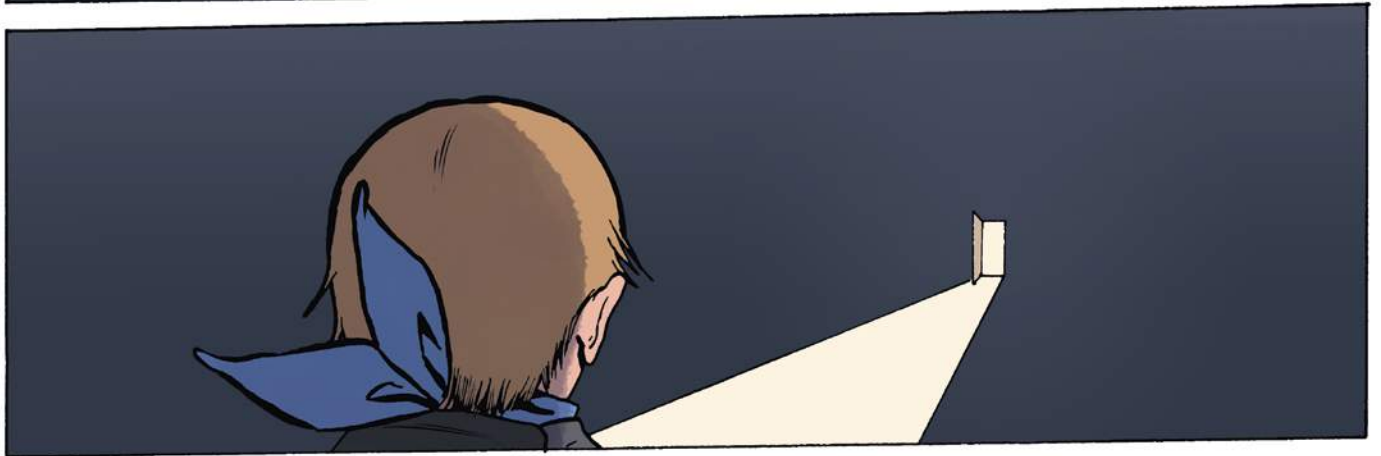

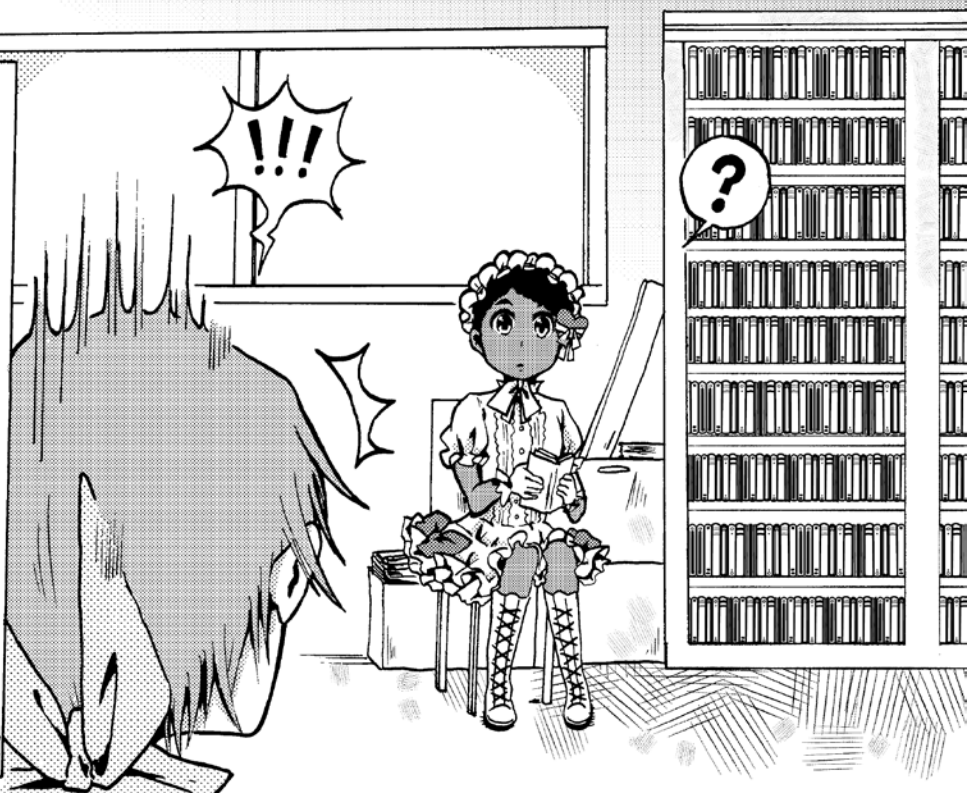

HOOFDSTUK 2

1STE ETAGE

Maar bij graphic novels enzo...

Het is echt allemaal niet zo positief als ze zeggen, hoor.

**IK BEDOEL IEDER SEIZOEN WORDEN
ER WEER 60 NIEUWE SERIES
UITGEBRACHT DIE ALLEMAAL
STEEDS MEER OP
ELKAAR GAAN LIJKEN!!**

Oh, sorry
hoor, binnen de
community zitten
er ook altijd
dit soort
mensen
tussen.

**BOVENDIEN KAN JE HET NIET AAN JE OUDERS LATEN ZIEN,
OMDAT ER PANTYSHOTS WORDEN GENOMEN
VAN SCHOOLMEISJES EN OMDAT ER THEMA'S ALS
INCEST INZITTEN. VINDT JE HET GEK DAT MANGA EN ANIME
NIET SERIEUS WORDEN GENOMEN!?**

Europese strips
zitten ook vol met
problematische
content, hoor.
Kijk maar-

**DAT MAAKT
HET TOCH NIET
MINDER FOUT?!**

Terwijl er misschien problemen aanwezig zijn binnen het medium, is de invloed van Manga op de Westerse cultuur niet te ontkennen.

Heel veel series die nu uitkomen zijn een kruising tussen de twee culturen en dat zal in de toekomst alleen maar toenemen.

HET PROBLEEM IS DAT DEZE INDUSTRIE ZICH NIET KAN ONTWIKKELEN OMDAT ALLES OP EEN BELACHELIJK KORTE PRODUCTIETIJD, MET EEN BELACHELIJK LAAG BUDGET EN EEN BELACHELIJK HOGE WERKDRUK GEPRODUCEERD WORDT!!

HOEVEEL VAN DIE SERIES KUNNEN WERKELIJK GOED ZIJN, ALS CREATORS IN DIT SOORT OMSTANDIGHEDEN MOETEN LEVEN?

Sorry, hoor. Ik haal hem weg.

WAAROM ZOU JE ALLEEN MANGA WILLEN TEKENEN VOOR MANGA-FANS ALS DE HELE INDUSTRIE OP INSTORTEN STAAT!?

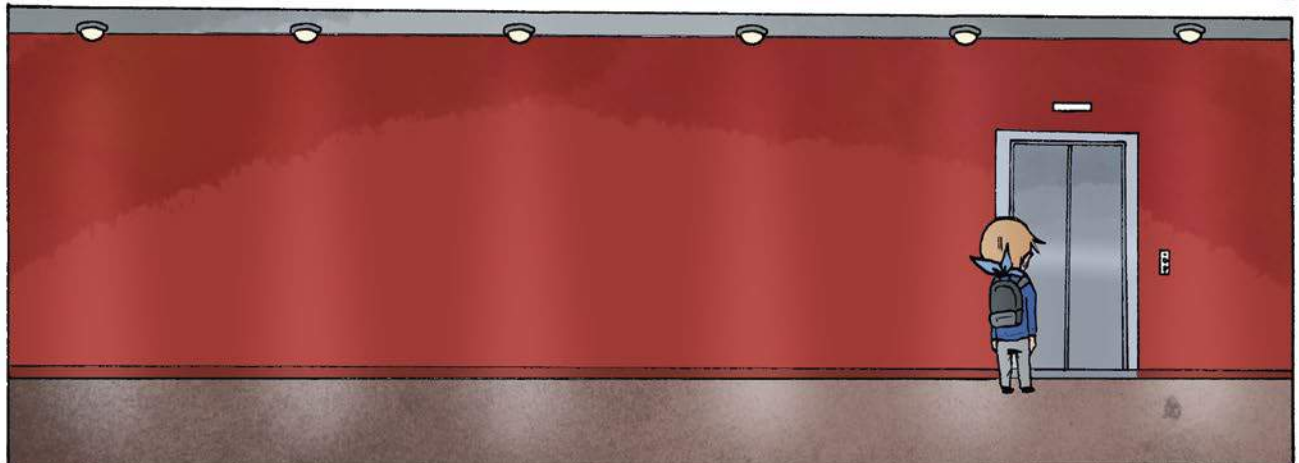
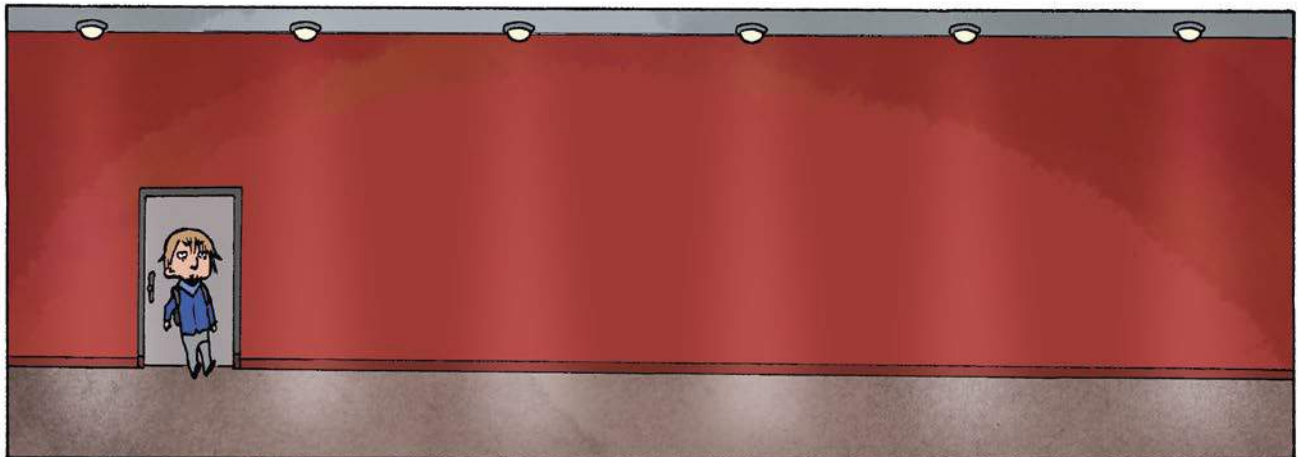
WAAROM ZOU JE VOOR EEN CLUBJE VAN 500 MENSEN STRIPS WILLEN TEKENEN ALS JE HET OOK VOOR DUIZENDEN MENSEN ZOU KUNNEN DOEN!?

WAAROM ZOU JE BIJ DE MACDONALDS WILLEN WERKEN ALS JE BIJ EEN RESTAURANT AAN DE SLAG KAN!?

Yikes...

DEZE INDUSTRIE STAAT OP INSTORTEN!
HOE EERDER WE DIT INZIEN DES TE BETER!!

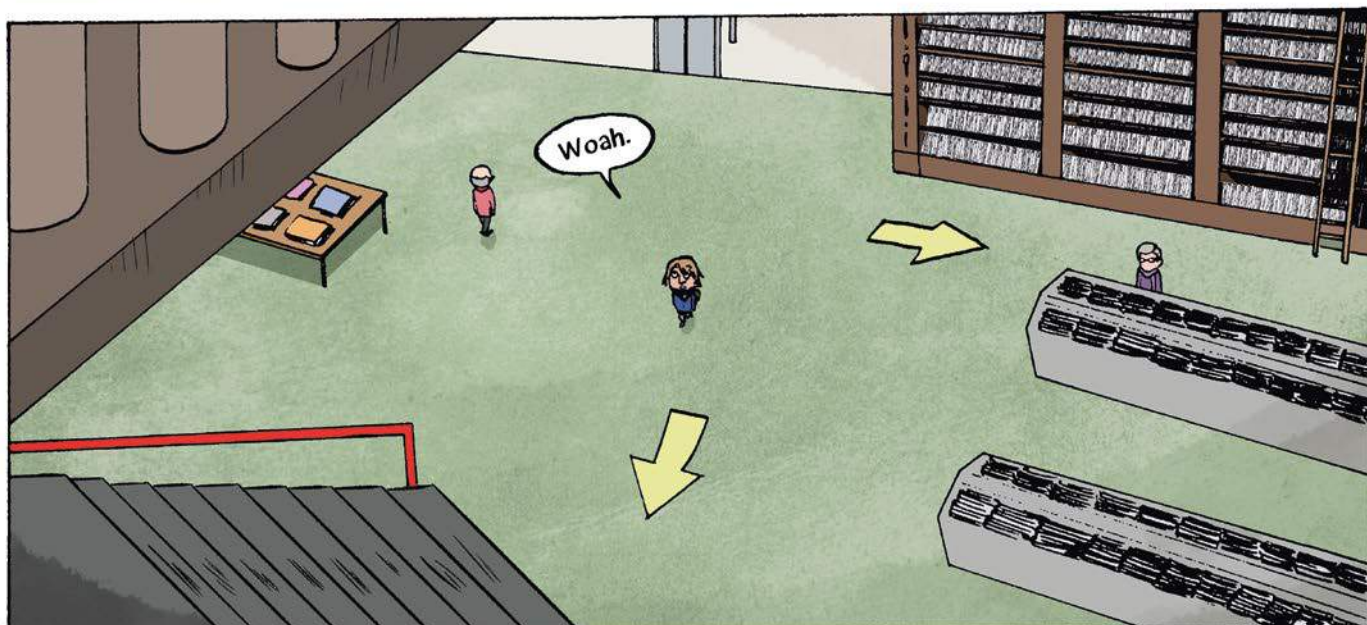
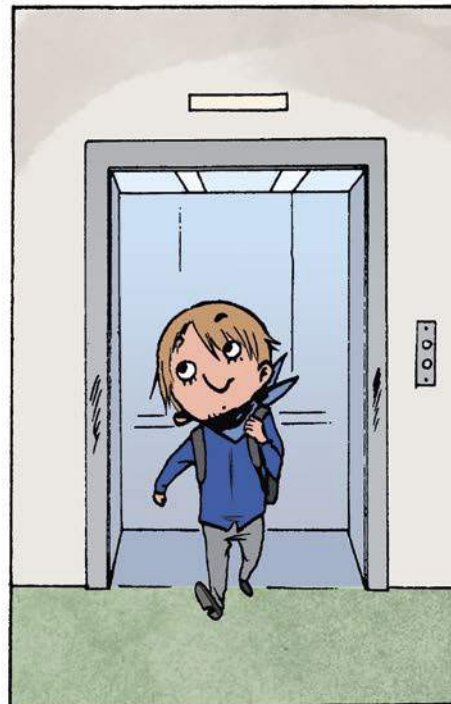
?

HOODSTUK 3

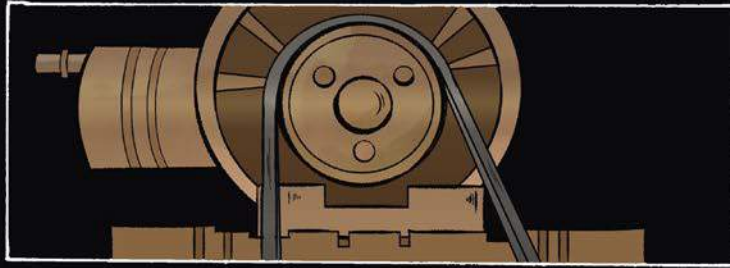
2DE ETAGE

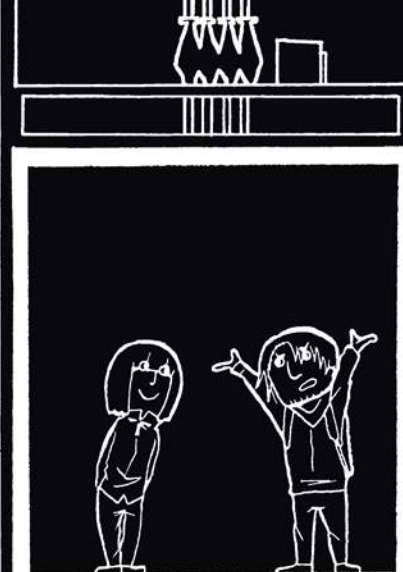

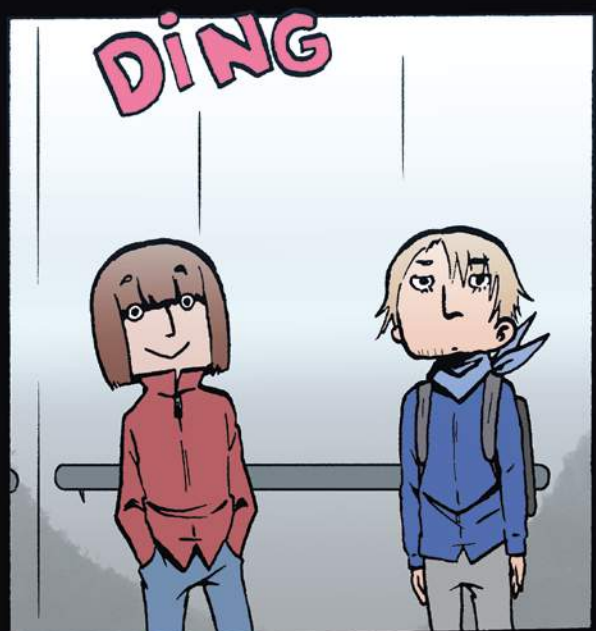

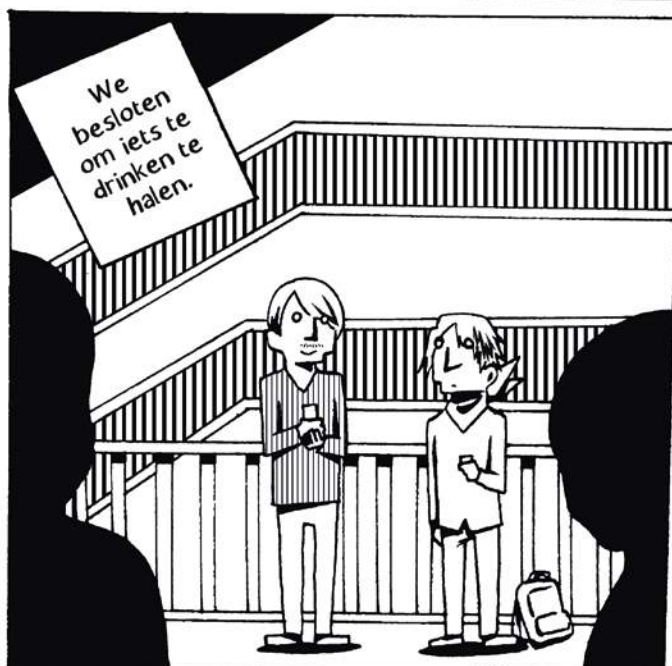
HOOFDSTUK 4

3DE ETAGE

Waarbij je aan de ene kant actie-strips hebt, die veel breder worden gelezen, waar heel veel mensen blij en gelukkig van worden...

...en die daarom soms ook echt super-interessant worden...

...en aan de andere kant hebben we meer auteurs-gerichte strips die steeds beter hun weg vinden in de literaire wereld.

Denk je dat die ontwikkeling van de literaire strip daarmee verder zal gaan?

Tja, daar zit ook een beetje iets triest in.

Er is een theorie die stelt dat op het moment dat een populair medium overbodig wordt...

... het dan pas kunstig wordt.

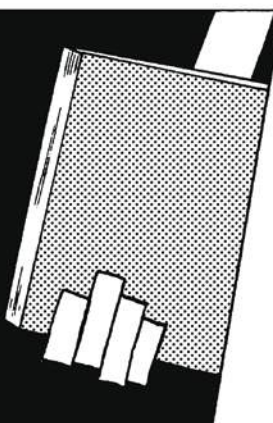

Je ziet wel dat strips worden opgedragen voor bredere vormen van media.

Strip wordt een soort van voorkamer op experimentele media, zoals literatuur dat ook een beetje kan zijn.

Je kan zelf een stripboek maken in je eentje, je hebt er geen miljoenen voor nodig. En dat is een voordeel, je kan er dus een experimenteel verhaal in doen.

En dat kan de nieuwe positie van strips zijn.

Je moet ook
geen illusies maken over de
verkoopcijfers van een
debutant bij de
Bezige Bij...

...die
verkoopt ook
niet vaak meer
dan 200
boeken.

Het is ook
niet zo'n
grote wereld
wat dat
betreft.

Dus ja, dat is de vrolijke
boodschap, zo vlak voor
het afstuderen.

Nee, ik snap
het. Ik wil graag
horen wat jij er
van vindt.

Die bepaalde
nederigheid, dat
past wel
denk ik.

Er zijn hele
mooie dingen
die je met strip
kan doen.

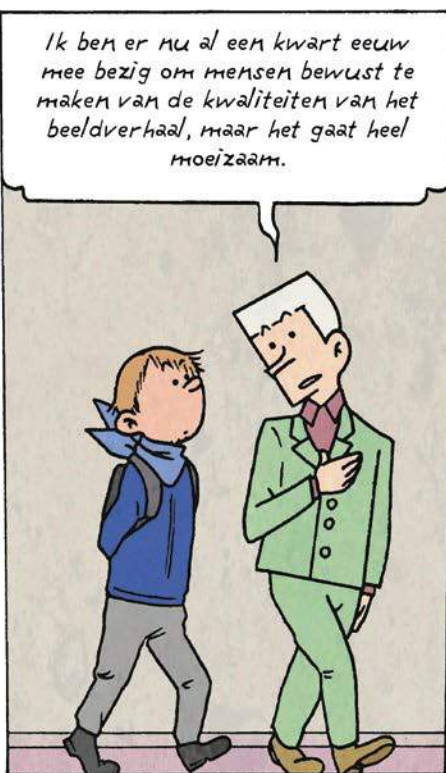
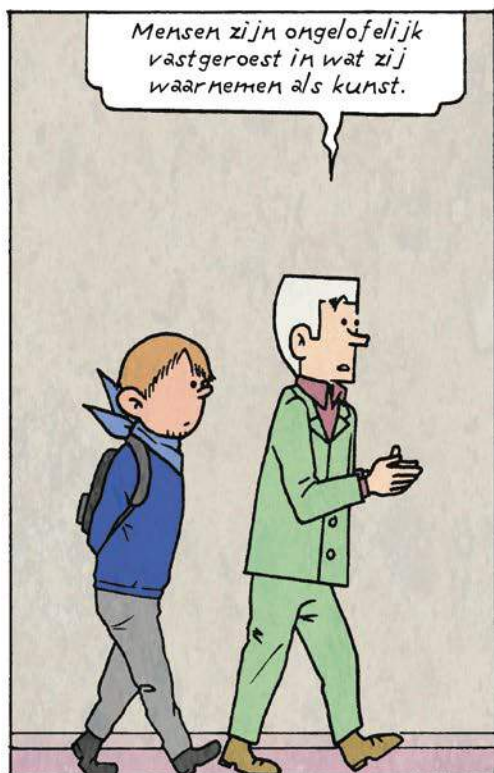

Er is geen
betere of
mindere vorm
van media,
vind ik.

HOOFDSTUK 5

4DE ETAGE

Maar wat wil jij precies gaan doen, dan?

Ik wil denk ik verhalen gaan maken, maar het is lastig. Ik weet niet echt of het gaat lukken als er zo weinig mensen nog strips lezen.

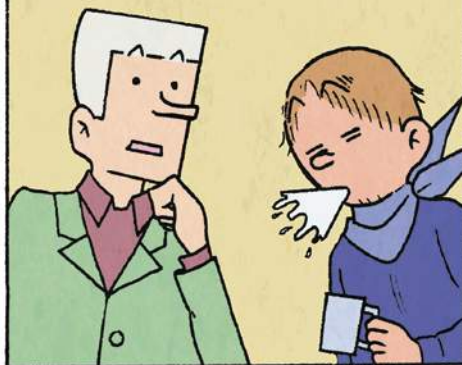
Het is lastig, maar het hangt heel erg af van je eigen talent.

Van je eigen originaliteit.

Je moet zoveel mogelijk je eigen ding doen.

Want die manga zie je overal, dat is wel echt vervelend hoor.

Ik was 10 jaar geleden in Lagos, Nigeria waar we keken naar het tekenwerk van studenten...

...en die maakten allemaal, allemaal manga.

Ook in Oost-Europa, allemaal manga.

Het lijkt wel een besmettelijke ziekte.

Een ziekte nog wel?!

Nou ja, ik vind het oninteressant als iedereen een aftreksel maakt van wat de Japanners doen.

Stel je voor dat je een dichter bent en je maakt een dichtbundel in precies dezelfde stijl die iedereen al hanteert. Boring.

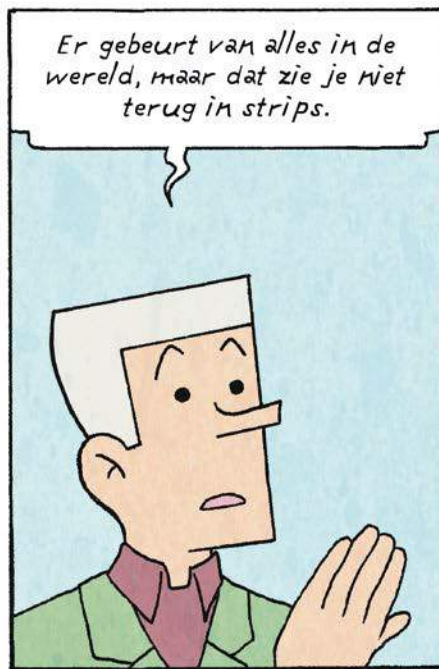

Wat ik ook jammer vind is dat er in Nederland zo weinig politiek engagement aanwezig is.

Er gebeurt van alles in de wereld, maar dat zie je niet terug in strips.

Misschien is dat een generatieverschijnsel.

Want neem de Brexit bijvoorbeeld, die komt omdat er veel Engelse jongeren niet gestemd hebben.

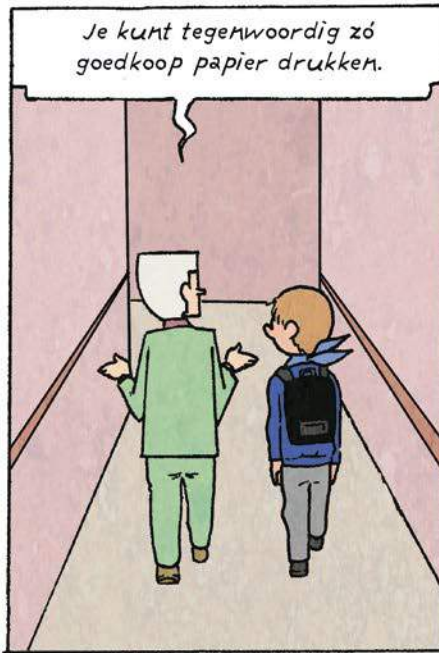
Als jonge tekemaars zich daar wel mee bezig zouden houden, zou dat heel interessant zijn.

Eigenlijk zou je een stripblad moeten beginnen met alleen maar politieke strips, dan ben je meteen relevant en trek je de aandacht.

Je kunt tegenwoordig zo goedkoop papier drukken.

HOOFDSTUK 6

5DE ETAGE

Tja, ik denk wel dat er een kern van waarheid in zit. Ik zie het generatieverschil ook terug, hoor. Op de stripdagen, bijvoorbeeld.

Ik vind het ook lastig, want strips zijn gewoon een medium en als je erover gaat discussiëren kom je al gauw in een subgenre terecht,

Want het is zo divers.

Ik had onlangs een leeslijst gecreëerd voor het voorgezet onderwijs en ik merkte al heel snel dat mensen moeite hadden met de term "Graphic Novels" die daarvoor gebruikt werd.

Maar avonturenstrips zijn ook gewoon voor volwassenen!

Willen jullie niet gewoon onder het kinderachtige imago uitkomen?

Er zit weinig bewegingsruimte daarin, huh.

Ik had wel zo iets van: 'Nou, als ik klaar ben als Stripmaker des Vaderlands wil ik wel een aantal dingen fysiek kunnen hebben, zoals deze gids.'

Maar ik denk nu wel, als er een paar docenten zijn die dat oppikken, dan komen er toch weer nieuwe lezers van strips...

...maar misschien wel over 15-20 jaar, als die mensen zelf kinderen hebben...

En wat voor resultaat dat heeft, dat is nu nog helemaal niet leesbaar.

...en dat merk je ook niet meteen in de verkoop...

...of ze zitten in redacties en hun blad heeft een strip nodig.

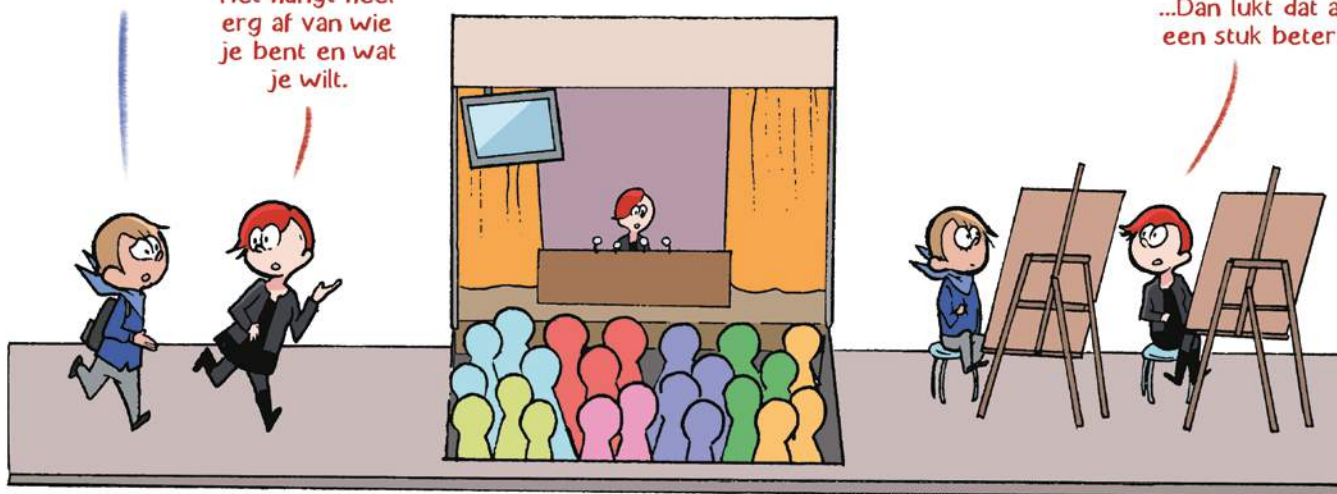
Hoe denk je dat jonge stripmakers zich het beste kunnen opstellen binnen de huidige industrie?

Het hangt heel erg af van wie je bent en wat je wilt.

Als je zo'n vaag idee hebt van "Ik maak strips en ik wil er rijk en beroemd mee worden, dan kan je maar beter manga gaan tekenen, ofzo."

Maar als je denkt van: "Ik heb een bepaald soort ideeën in mijn hoofd en die wil ik heel graag vertellen en als ik er ook nog geld mee kan verdienen, dan graag."

...Dan lukt dat al een stuk beter.

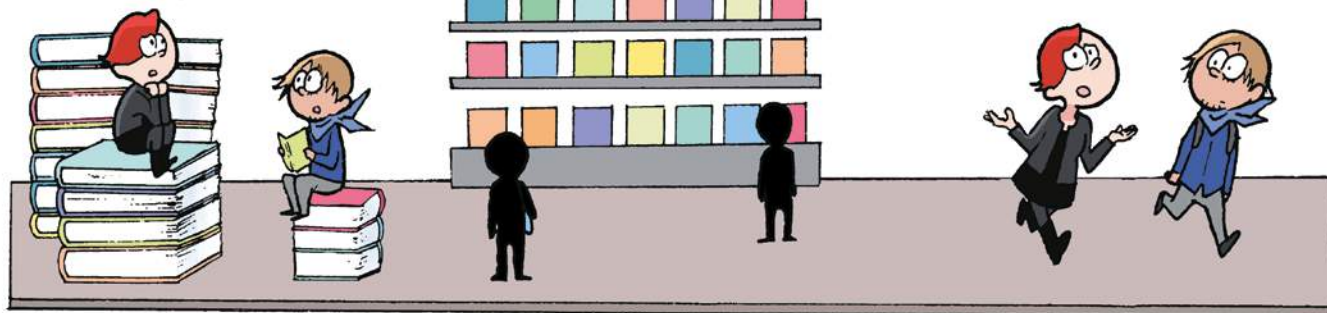
Je moet ook bedenken dat de tijd van uitgevers, en misschien ook wel van boekhandels voorbij is, in ieder geval voor stripmakers.

Want boekhandels staan onder druk, en die maken de plaats van strips steeds kleiner en dat is een vicieuze cirkel. Daardoor zien mensen het niet, daardoor kopen mensen het niet en daardoor worden de plekken nog weer kleiner.

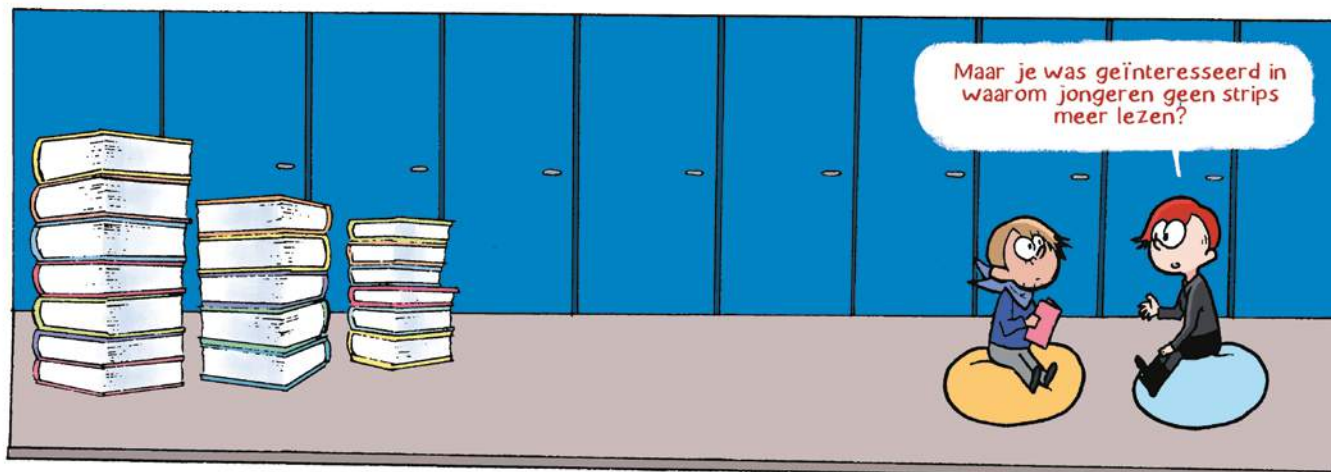
Weet je, daar moeten we eigenlijk gewoon niet meer boos over worden, maar gewoon denken van: "Oké, dan moeten we een ander model gaan verzinnen."

Echt?

Ja, echt.

Maar je was geïnteresseerd in waarom jongeren geen strips meer lezen?

Ja.

Nee, wacht.
Ze lezen wel strips maar
alleen Amerikaanse strips
en manga. Ik wil weten
waarom ze geen
Europese strips lezen.

Nou ik, als Stripmaker des
Vaderlands, denk dan; jongeren
lezen geen strips meer, omdat ze
het op school niet leren.

Ze lezen kinderboeken, daar is aandacht voor op
de basisschool, daar lezen ze ook nog strips...

...daarna gaan ze naar de middelbare school en daar
leren ze volwassen boeken lezen in de Nederlandse
les maar ze leren geen volwassen strips te lezen,

dus dat valt gewoon helemaal weg.

Dus het idee blijft van 'Ja, de Donald Duck, Suske en Wiske en
strips zijn alleen voor kinderen.' En ik denk in die zin wel- en
dat hoop ik echt-

Dan weten ze
het wel.

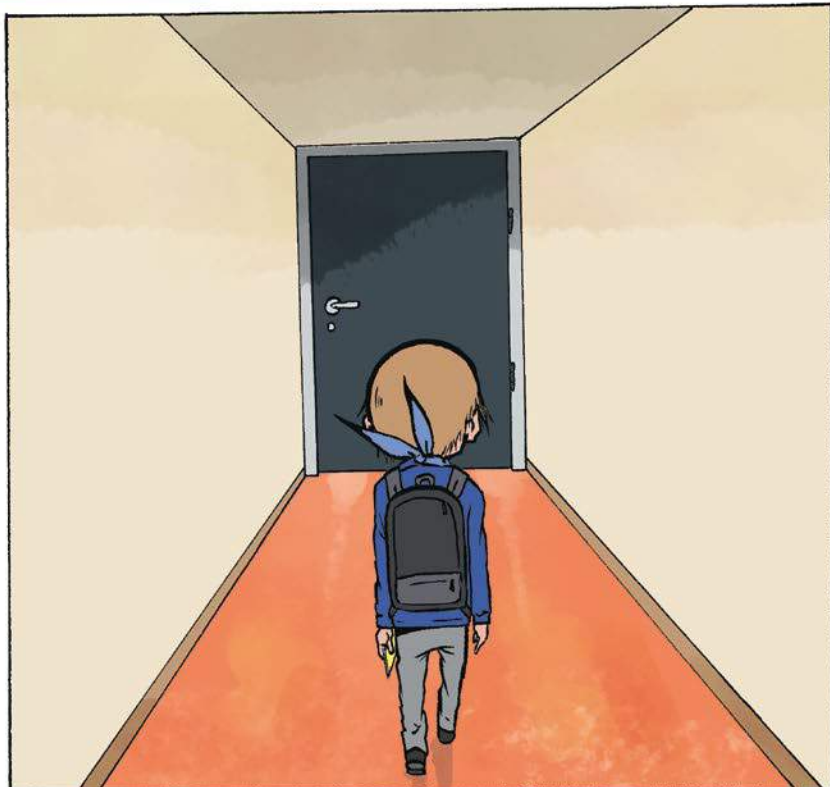
-dat als het opgepikt wordt door
Nederlandse docenten het in ieder geval
weer een bewustzijn creëert...

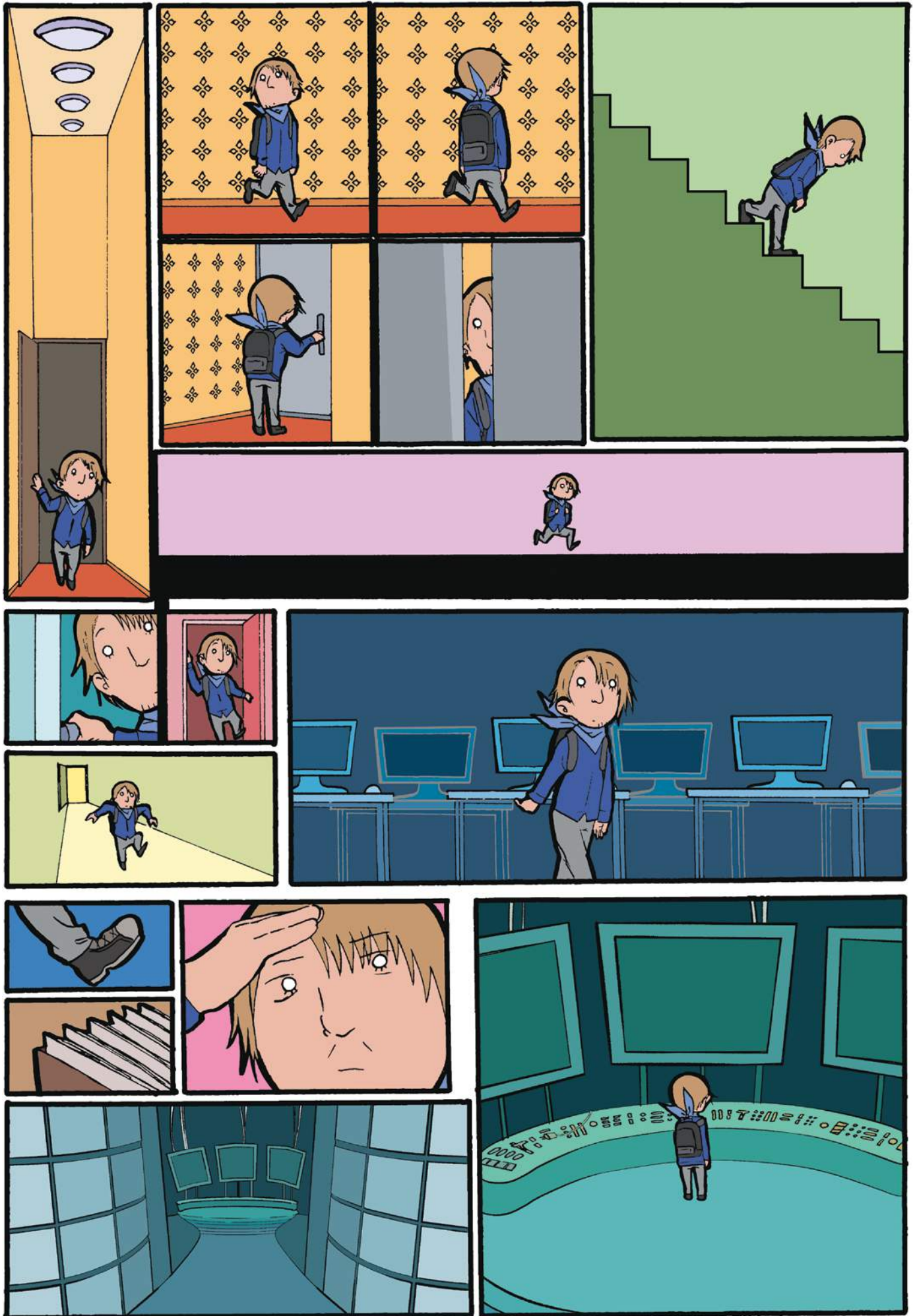
...ook al vinden ze het
allemaal niks.

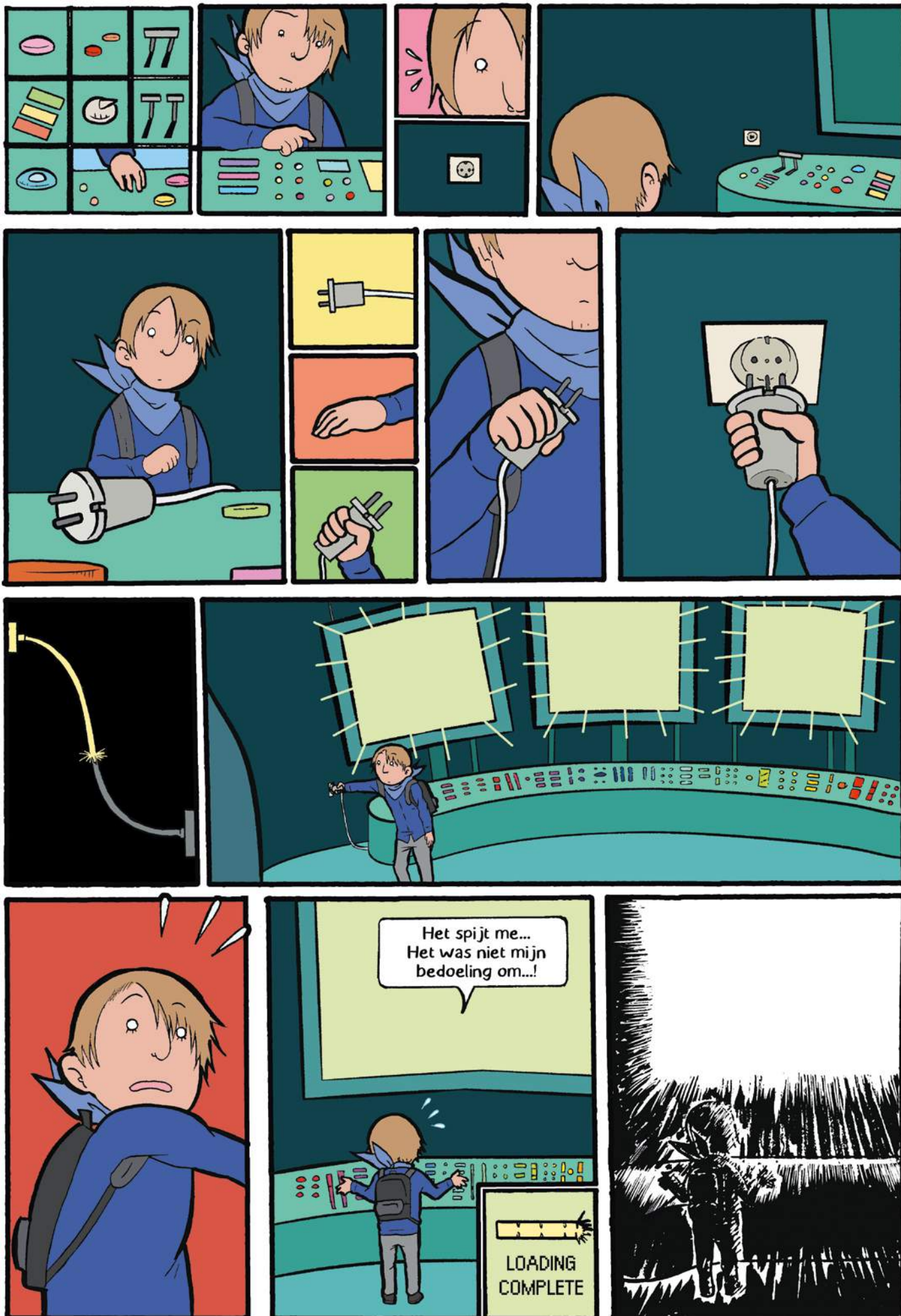
HOOFDSTUK 7

6DE ETAGE

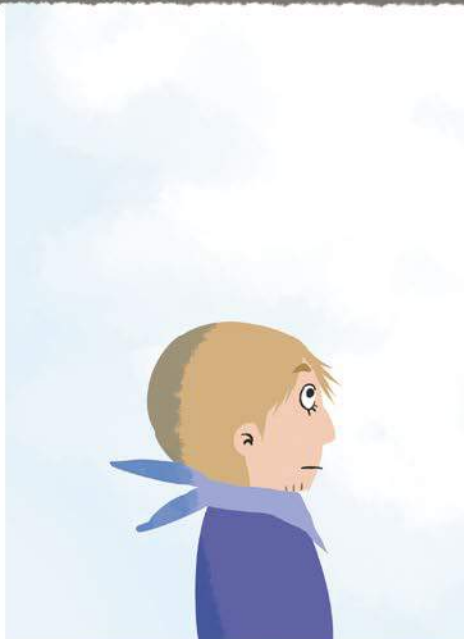

----Je bent in de afgelopen 24 uur op 6 verschillende etages geweest.

Dit is best eigenaardig.
Meestal besteed je al je tijd in het kluisje op de begane grond.

Wat was de reden van je
plotselinge vertrek?

Oh, uh.. Sorry, eigenlijk had zij me er
toe gedwongen.

Nee, ik bedoel,
ik wou zelf...
dingen gaan
vragen. Dus...

Zij, hè? Dat verklaart alles.

Waar was je naar op zoek?

Um. Ik zit op de opleiding voor
striptekenen en ik studeer volgend
jaar al af. Maar het probleem is
dus... eh...

I-is dat niemand van mijn
leeftijdsgroep Europese strips
leest, dus dan dacht ik: Hoe komt
dat? En... uh... Ik had iets van...
Da's wel vreemd, want ze lezen
wel manga enzo...

Onze Europese strips worden
niet gemaakt voor jongeren.

Kijk maar naar de strips die in Eppo staan: die zijn echt voor oudere jongeren, zoals de veertigers en vijftigers zichzelf graag noemen.

Ik denk vooral dat de makers helemaal geen idee hebben wat de jongeren bezig houdt. Manga zegt ze gewoon niks.

Aan de andere kant: prima, toch, dat de manga en comics wel gelezen worden? Logisch, die zijn er speciaal voor jongeren. En dan heb je series als Giant Days, Lumberjanes en Paper Girls: die doen het heel goed omdat ze speciaal voor de jongerendoelgroep worden gemaakt. En die reeksen zijn écht heel tof. Dat missen we hier.

CORRECTIE: Onze Europese strips worden niet gemaakt voor jongeren. Ik bedoel dan eigenlijk: onze Nederlandse strips.

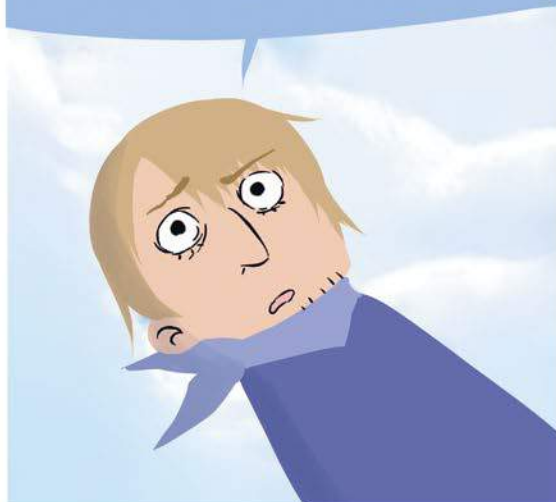

In Frankrijk is er meer verscheidenheid: daar heb je strips voor 8-jarigen, voor tieners, voor young adults en zo groeien de strips daar logisch mee. Dat ontbreekt bij ons. Na Donald Duck is er een enorm gat.

Zoek maar eens een strip die pubers aanspreekt. Dan kom je toch al snel bij de manga en Amerikaanse comics uit.

Is deze cultuur niet een belemmering voor jong talent om succes te kunnen vinden in de huidige stripmarkt?

Het ligt volgens mij niet aan de cultuur. Ik denk eerder dat jongeren moeilijker te bereiken zijn en dat de stripwereld een heel beperkte actieradius heeft.

Stel je hebt een strip gemaakt die speciaal is bedoeld voor jongeren en een uitgever geeft het uit.

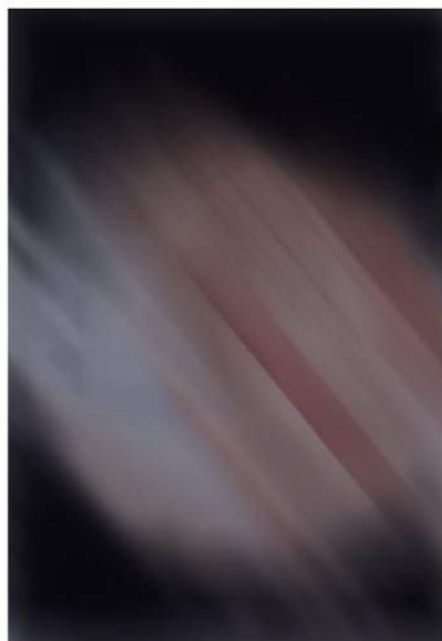
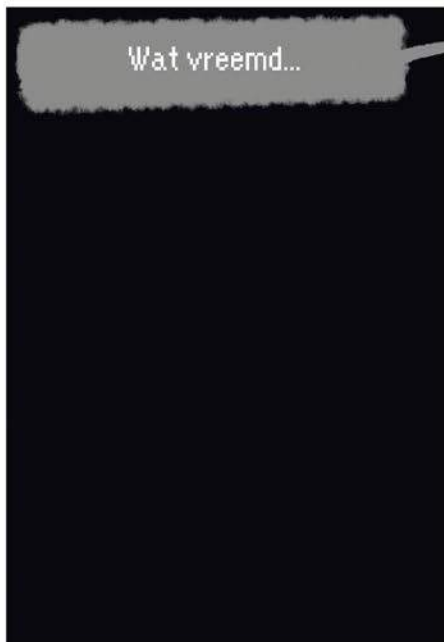
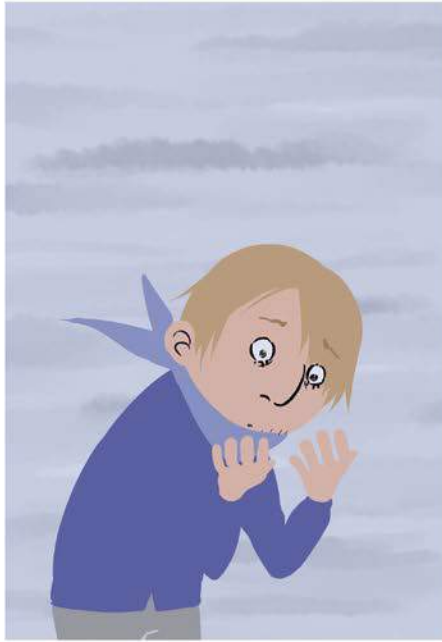

Dan komt het boek in de stripwinkel te liggen en als je geluk hebt ook nog in een paar grote boekhandels in grote steden. Dat is het. Daar komt je publiek gewoon niet. De mensen die in de stripwinkel komen, hebben er geen boodschap aan, en je potentiële kopers zien het nergens liggen.

Daar zit je dan...

???

Hé knul! Kijk eens! Er is weer een nieuw album uit!

Nou, toen ik jouw leeftijd had vond ik strips echt ge-wel-dig!

Echt, naar die boekjes kon ik wel uren kijken. Alles was zo mooi getekend.

Heb je anders weer zin in een Kuifje-album?

Fijn dat ze weer een heruitgave van Roodbaard maken, hè?

Kom eens even alle albums op orde brengen-

Hé!

Zit je nou alweer manga te lezen?

Ik snap echt niet wat hij daarin ziet, hoor.

Dat manga-gedoe, dat gaat allemaal veel te snel voor mij.

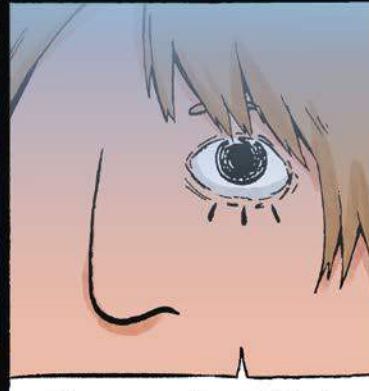

Kijk, zit 'ie weer van die rare handbewegingen te maken.

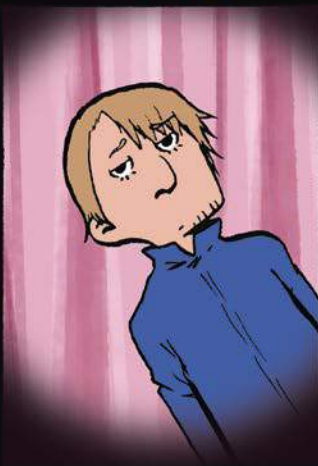
Misschien kan hij weer eens een echte strip gaan lezen.

Waarom zijn de series die ik leuk vind niet net zo goed als die van jou?

Waarom wordt wat jij leuk vindt wel als kunst behandeld, maar niet dat van mij?

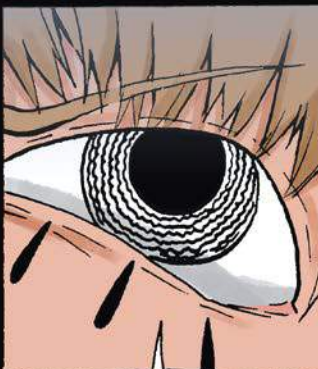
Waarom ben je nooit geïnteresseerd geweest in wat ik leuk vond?

Nou, ik kan niet geloven dat hij toch voor die Comic Design opleiding heeft gekozen!

Hij leest niet eens strips! En al dat manga-gedoe wordt daar niet geaccepteerd!

Waarom is onze generatie niet belangrijk voor jullie?

Ik dacht: hij kan maar beter voor iets anders gaan kiezen... maar nee. Hij bleef aandringen.

Waarom-

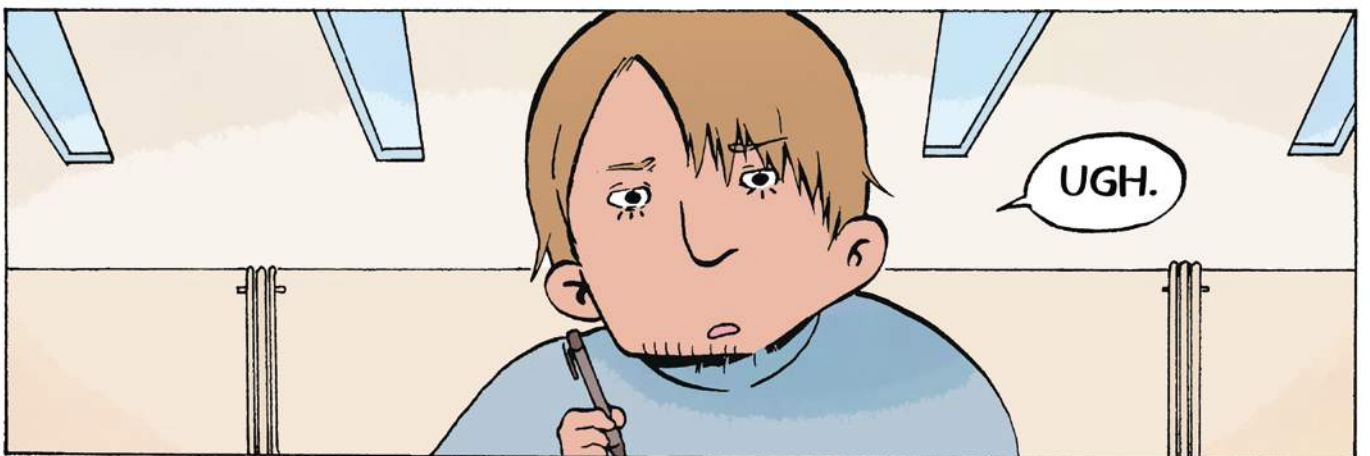
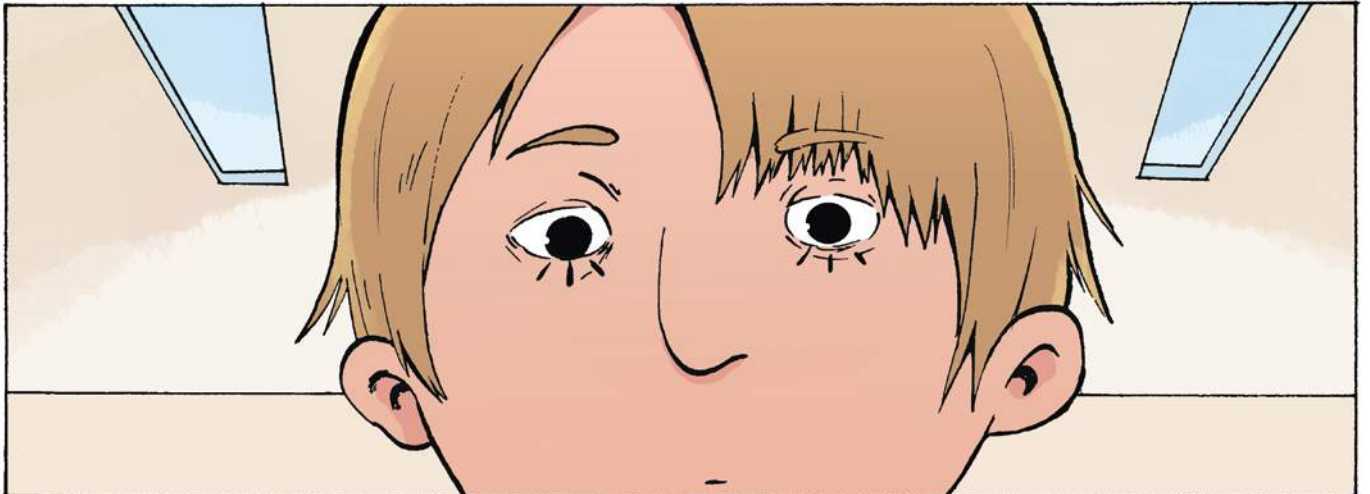
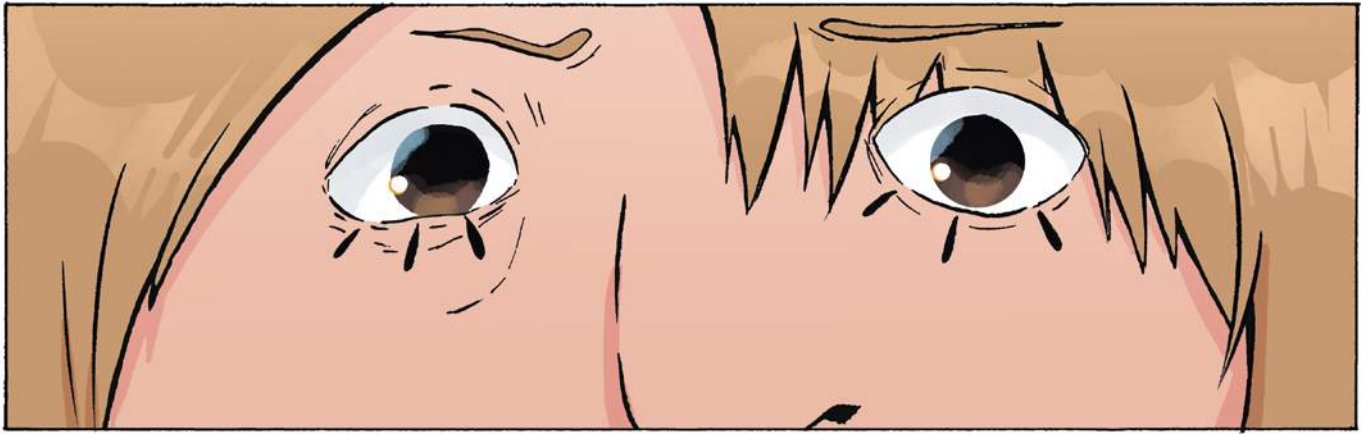

Moet hij het ook niet gek vinden als hij later geen werk kan vinden!

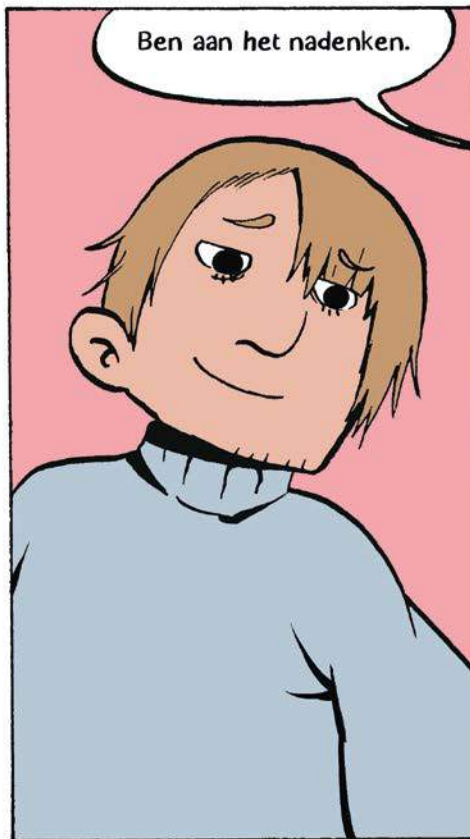
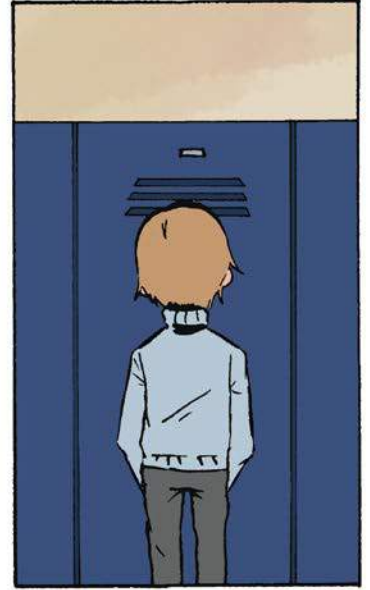
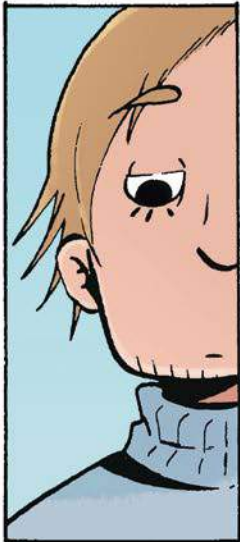

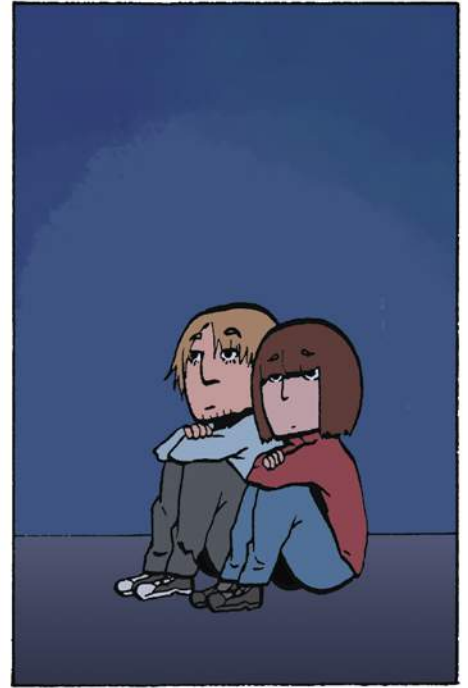
HOOFDSTUK 8

ARTEZ HOOFDGEBOUW

...Wat wil je nu gaan doen?

Geen idee, ik wil er liever niet aan denken dat ik dadelijk een zelfstandig volwassene moet zijn.

Ik bedoel, ik kan altijd nog wachten tot de huidige generatie dood is en daarna een echte baan gaan zoeken... Haha...

Je hebt me eigenlijk nooit verteld wat je zo leuk vindt aan manga. Ondanks dat we al die jaren met strips zijn bezig geweest.

Tja, dat is ook een beetje...

Ik denk dat ik het leuk vind omdat ik me heel erg in de personages kan verplaatsen...?

Je weet wel, in al die series gaat het altijd over een groep tieners, toch? Die het opnemen tegen een corrupt systeem. En het gaat over vriendschap enzo...

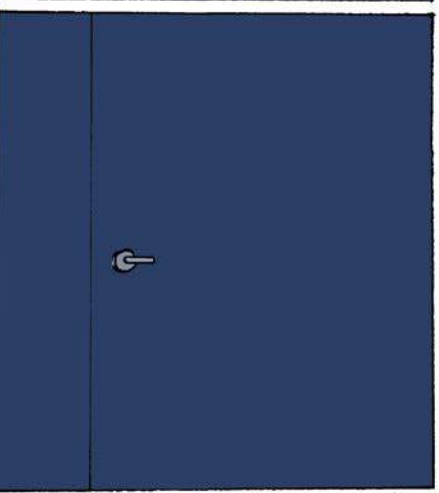
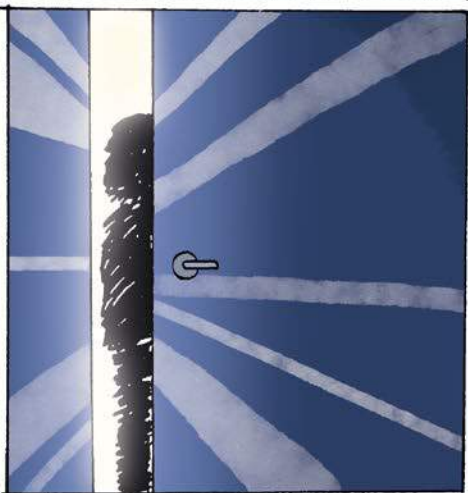
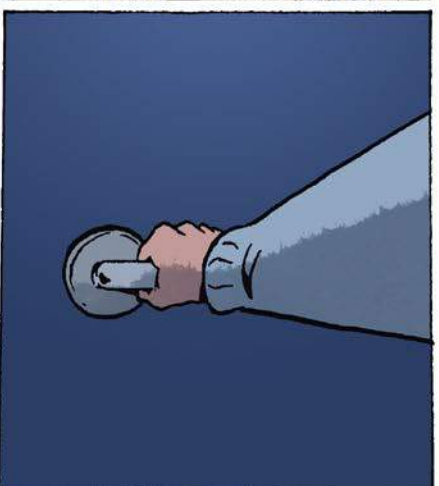
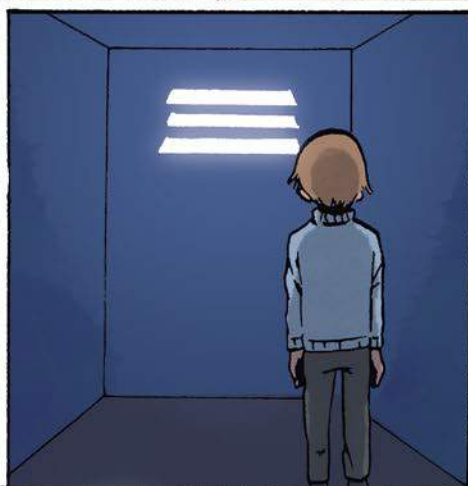
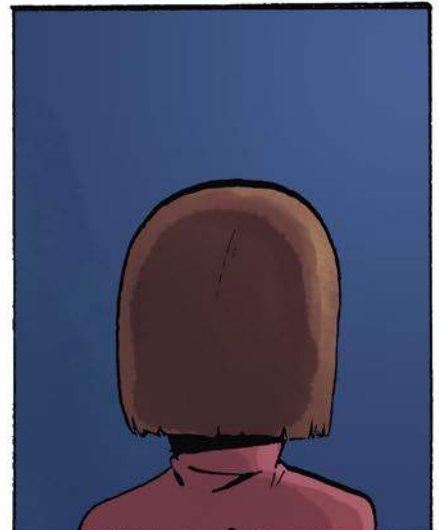
Dat is leuk, want dan heb je het idee dat je ook iets aan de onrechtvaardigheden in de wereld kan doen.

Het gaat over volwassen worden en over je eigen identiteit ontplooiën enzo. En de actie-scenes zijn heel goed, enne... eh...

END

Met hartelijke dank aan Rik Spanjers, Joost
Pollmann, Margreet de Heer, Stefan
Nieuwenhuis en alle mensen van Artez die
hebben bijgedragen aan dit project.

Zonder jullie hulp was de totstandkoming
van dit boek nooit mogelijk geweest.

www.instagram.com/layae_art

www.twitter.com/Layaetim

